

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00203&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 00203. Анальна тріщина

Автор: Matti V.Kairaluoma
Редактор оригінального тексту: Jukka Pekka Jousimaa
Дата останнього оновлення: 2017-03-28

Основні положення

- У вперше виявлених та легких випадках слід надати перевагу консервативному лікуванню.
- Хронічна анальна тріщина потребує хірургічного втручання.
- При диференційній діагностиці пам'ятайте про запальні захворювання кишківника та злоякісні новоутворення.

Етіологія

- Етіологія анальної тріщини точно невідома, але найбільш очевидною причиною є невелике пошкодження слизової оболонки каналу прямої кишки, що призводить до спастичних скорочень внутрішнього задньопрохідного сфінктера. Через спазм погіршується кровообіг в слизовій оболонці, оскільки кровonosні судини, що здійснюють кровопостачання слизової оболонки, проходять крізь сфінктер. Найчастіше розташування тріщини — серединна лінія по задній стінці, бо в цьому місці слизова оболонка прямої кишки має найгірше кровопостачання навіть в нормальному стані.
- Твердий кал в поєднанні із закрепом або часті випорожнення на фоні захворювань, які супроводжуються діареєю, можуть сприяти утворенню тріщини.

Розташування

- Тріщина зазвичай розташована дорсально по серединній лінії задньопрохідного каналу (> 80%). Другим за частотою місцем розташування є передня серединна лінія (> 10%).
- Якщо тріщина розташована не по серединній лінії, слід підозрювати хворобу Крона.

Симптоми

- Головним симптомом є біль в ділянці заднього проходу, що посилюється під час дефекації.
- На туалетному папері можуть спостерігатися невеликі плями яскраво-червоної крові.

Лікування

- Спонтанне одужання відбувається в 60–80% випадків.
- Якщо симптоми наявні не довше місяця, слід очікувати спонтанного видужання. Гель чи мазь з місцевим знеболювальним ефектом перед дефекацією та після неї можуть полегшити біль. Слід добре дотримуватися гігієни в туалеті. Теплі сидячі ванни (40°C) два рази на добу по 15–20 хвилин можуть розслабити спазм м'язів сфінктера та полегшити біль.
- Екстемпоральні препарати, що містять блокатор кальцієвих каналів: дилтіазем 0,8 мг, змішаний з 40 г пом'якшувального засобу (масло на водній основі), або ніфедипін 60 мг, змішаний із 30 г пом'якшувального засобу; препарат наносять місцево три рази на добу впродовж 8 тижнів.
 - На відміну від нітратної мазі, ці препарати не викликають головний біль.
- Було продемонстровано, що щоденне введення нітратної мазі в задньопрохідний канал має значно кращий ефект, у порівнянні з плацебо, та може допомогти уникнути хірургічного втручання у деяких пацієнтів [доказ 1B]. На ринку така мазь представлена у вигляді готового препарату (Ректогезик®).

Коментар експерта. Міжнародна непантетована назва нітратної мазі - ізосорбиду динітрат

- Тривалі запори коригують вживанням проносних засобів, що сприяють збільшенню об'єму калових мас.

Хронічна тріщина

- Якщо тріщина не загоюється протягом більше 2 місяців, такий стан розцінюють як хронічний. На дні такої тріщини видно волокна внутрішнього сфінктерного м'яза. Часто спостерігають «сторожовий горбик» в ділянці заднього проходу, а також гіпертрофічний анальний сосочок на зубчастій лінії задньопрохідного каналу.
- Слід спробувати консервативну терапію нітратною маззю або кремем з блокатором кальцієвих каналів, оскільки в 50% випадків при такій терапії відбувається загоєння. Також успішним виявилось застосування ін'єкцій ботулінічного токсину.
- З хірургічних методів лікування виконують внутрішню сфінктеротомію під місцевою або загальною анестезією. Ручне розширення задньопрохідного сфінктеру більше не є рекомендованим [доказ 02180 | A]. Внутрішня сфінктеротомія під місцевою анестезією може виконуватись в умовах поліклініки. Сама тріщина лікування не потребує.
- Якщо виникає рецидив після сфінктеротомії, можна трансплантувати клапоть шкіри з зовнішньої частини заднього проходу на місце виразки (анопластика).
- Можливе висічення великого сторожового горбка, що викликає дискомфорт та занепокоєння, а також гіпертрофованого анального сосочка.

Пов'язані ресурси

- Література [пов'язані 00331 | Анальна тріщина – Related r...]

Доказові огляди Duodecim

- [Доказовий огляд 01038](#). Glyceril trinitrate in the treatment of anal fissure.
Дата оновлення: 2012-10-08
Рівень доказовості: B
Резюме: Topical GTN appears to promote healing of anal fissure, provide relief of pain in patients with anal fissure, and help to avoid surgery, but surgery is more effective than GTN.

- [Доказовий огляд 02180](#). Operative procedures for fissure in ano.
Дата оновлення: 2010-04-28
Рівень доказовості: A
Резюме: Open and closed partial lateral sphincterectomy are effective procedures for anal fissure. Anal stretch and posterior midline internal sphincterectomy are less effective or have more complications.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.
Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.
Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: [ebm00203](#) Ключ сортування: [008.063](#) Тип: [EBM Guidelines](#)

Дата оновлення англomовного оригіналу: [2017-03-28](#)

Автор(и): [Matti V.Kairaluoma](#) Автор(и) попередніх версій статті: [Kari-Matti Hiltunen](#) Редактор(и): [Jukka Pekka Jousimaa](#)
Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: [Kristian Lampe](#) Видавець: [Duodecim Medical Publications Ltd](#)
Власник авторських прав: [Duodecim Medical Publications Ltd](#)

Навігаційні категорії
[EBM Guidelines](#) [Surgery](#) [Gastroenterology](#)

Ключові слова індексу
[Anal fissure](#) [mesh: Anal Canal](#) [Anal ulcer](#) [chronic anal fissure](#) [mesh: Fissure in Ano](#) [pain at defecation](#) [proctalgia](#)
[Crohn's disease](#) [diltiazem](#) [Glyceryl trinitrate](#) [nitrate](#) [nifedipine](#) [sphincterotomy](#) [mesh: Ulcer](#) [icpc-2: D04](#)
[icpc-2: D95](#) [speciality: Gastroenterology](#) [speciality: Surgery](#)